

Kulturutskottet

Regeringens proposition till riksdagen om godkännande av avtalet om ändring av överenskommelsen mellan de nordiska länderna om tillträde till högre utbildning

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen om godkännande av avtalet om ändring av överenskommelsen mellan de nordiska länderna om tillträde till högre utbildning (RP 140/2015 rd): Ärendet har remitterats till kulturutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- projektplanerare Sini Keinonen, undervisnings- och kulturministeriet.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene rf
- Finlands universitet UNIFI rf.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner avtalet om ändring av överenskommelsen mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige om tillträde till högre utbildning. Den ursprungliga överenskommelsen trädde i kraft 1997 och dess syfte är att fördjupa det nordiska samarbetet och öka studerandenas möjligheter att söka och få tillträde till högre utbildning i de andra nordiska länderna.

Överenskommelsen har ändrats så att den gäller till utgången av 2018.

Avtalet undertecknades i Köpenhamn den 2 november 2015. Avtalet träder i kraft 30 dagar efter den dag då samtliga parter har meddelat utrikesministeriet i Finland att de har godkänt avtalet. I fråga om Åland, Färöarna och Grönland träder avtalet i kraft 30 dagar efter det att utrikesministeriet i Finland har underrättats om att avtalet träder i kraft för deras vidkommande.

Betänkande KuUB 1/2016 rd

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Kulturutskottet konstaterar att propositionen gäller en samnordisk överenskommelse vars giltighetstid de nordiska länderna vill förlänga från ingången av 2016 till utgången av 2018. Syftet med överenskommelsen är att öka möjligheterna för medborgare i de nordiska länderna att få tillträde till högre utbildning i de övriga nordiska länderna. Avtalet kräver riksdagens godkännande, eftersom det binder riksdagens budgetmakt i form av periodiska och betydande kostnader. Kärnan i avtalet är ett ersättningssystem som enligt utredning till utskottet främst är av politisk betydelse för att på nationell nivå legitimera och prioritera rörligheten för studerande mellan de nordiska länderna.

Meningen är att föra en heltäckande framtidsdiskussion om det nordiska avtalssystemet 2016. Då kommer denna överenskommelse att granskas framför allt inom ramen för den nordiska avtalshelheten, och det föreslås därför att överenskommelsen i sin nuvarande form förlängs för tre år framåt. Enligt utredning till utskottet motsvarar detta uttryckligen de önskemål som Finlands företrädare framförde vid förhandlingarna.

Sammantaget tillstyrker utskottet att det avtal som avses i propositionen godkänns. Utskottet anser att syftet att fördjupa det nordiska samarbetet och öka studerandenas möjligheter att söka och få tillträde till högre utbildning i de andra nordiska länderna är viktigt.

Om överenskommelsens betydelse. Enligt propositionen är det svårt att bedöma överenskommelsens betydelse för tillträdet till högre utbildning och större rörlighet mellan de nordiska länderna, eftersom förutsättningarna för tillträde till sådan utbildning samtidigt främjats genom flera andra internationella avtal och program i Europa. På grund av överenskommelsen kan högskolorna antas lägga extra stor vikt vid en jämlik behandling av utländska sökande.

Överenskommelsens ekonomiska konsekvenser hänger samman med ersättningssystemet, genom vilket man jämnar ut de kostnader utbildning som leder till examen förorsakar ett land som tar emot studerande från andra nordiska länder. Enligt överenskommelsen ska de nordiska länderna med undantag för Island betala en ersättning för sina studerande i andra nordiska länder. Den andel varje land ska betala i ersättning beaktas som en ökande eller minskande faktor när man fastställer landets betalningsandel i den årliga budgeten för det nordiska samarbetet.

Överenskommelsen ökade Finlands andel av budgeten för nordiskt samarbete med ca 3,3 miljoner euro 2015, och 2016 uppskattas Finlands betalningsandel till ca 3,9 miljoner euro. Åren 2017—2018 kan beloppet beräknas uppgå till uppskattningsvis 4—4,5 miljoner euro per år. Det behövliga anslaget för Finlands finansiella bidrag till Nordiska ministerrådets budget har reserverats under moment 24.90.66 under utrikesministeriets huvudtitel.

Under den tid överenskommelsen varit i kraft har antalet nordiska studerande som studerar i något annat nordiskt land ökat. Under läsåret 1998—1999 var antalet högskolestuderande i ett annat nordiskt land som fick studiestöd från sitt hemland 6 486, under läsåret 2013—2014 var antalet 9 170 och hade alltså ökat med ca 40 procent. I Danmark finns det största antalet studerande från andra nordiska länder som omfattas av ersättningssystemet. Danmark är också det enda nordiska landet där antalet studerande som flyttar till andra nordiska länder är lägre än antalet som

Betänkande KuUB 1/2016 rd

kommer från de andra nordiska länderna. Den bästa jämvikten mellan dessa två grupper finns i Sverige.

Under överenskommelsens giltighetstid har årligen något fler än 200 nordiska högskolestuderande som påverkar det finansiella bidraget studerat i Finland. Antalet studerande som flyttar från Finland för att studera i något annat nordiskt land, i synnerhet till Sverige, hölls också länge på samma nivå men har ökat de senaste åren. Läsåret 2013—2014 var antalet studerande i ett annat nordiskt land 1 496 och läsåret 2014—2015 var siffran 1 748.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kulturutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner det avtal som avses i regeringens proposition RP 140/2015 rd.

Helsingfors 24.2.2016

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Tuomo Puumala cent
vice ordförande Sanna Lauslahti saml
medlem Li Andersson vänst
medlem Ritva Elomaa saf
medlem Eeva-Johanna Eloranta sd
medlem Jukka Gustafsson sd
medlem Hanna Kosonen cent
medlem Sari Multala saml
medlem Mikaela Nylander sv
medlem Ulla Parviainen cent
medlem Nasima Razmyar sd
medlem Jani Toivola gröna
ersättare Lea Mäkipää saf.

Sekreterare var

utskottsråd Kaj Laine.